

e-mail: kvl.ternopil@gmail.com

Курінний В.Л., *головний державний інспектор відділу фінансування,
бухгалтерського обліку та звітності Головного управління ДФС
у Тернопільській обл.*

ЗМІНИ ДО ПОРЯДКУ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У 2016 РОЦІ

Kurinniy L.V., *Chief State Inspector of Department of Funding, Accounting
and Reporting, SFS in Ternopil region*

AMENDMENTS TO THE PROCEDURE OF TAX ADMINISTRATION OF PERSONAL INCOME TAX IN 2016

Структурні економічні перетворення в Україні, які пов'язані з процесом реформування податкової системи, сприяли внесенню змін до механізму справляння податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО). Саме ПДФО займає вагоме місце у частині формування доходів державного та місцевих бюджетів, а також був найбільш зрозумілим для платників податку в частині його нарахування та сплати.

Питанням, що пов'язане з обліком і звітністю розрахунків за сплатою ПДФО у різні часи займалися такі вітчизняні вчені-економісти, зокрема Н. Алпатова, Г. Бикова, О. Бідюк, М. Бондар, Т. Бочуля, Ф. Бутинець, С. Ковач, М. Коцупатрій, А. Крутова, С. Левицька, Н. Лисенко, В. Максимова, О. Малишкін, В. Самоткал, С. Свірко, В. Сердюк, В. Тредіт, О. Чернова, А. Чирва, Ю. Шара, В. Янчев та інші.

Прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 р.» від 24.12.2015 р. №909-VIII [1], сприяло змінам в частині адміністрування податку на доходи фізичних осіб. Варто зазначити, що законотворцями був спрощений порядок нарахування і сплати ПДФО, але з іншого боку збільшений податковий тягар на заробітну плату фізичних осіб – найманих працівників, для яких ставка податку зросла з 15% (20%) у 2015 р. до 18% у 2016 р. без застосування прогресивної шкали оподаткування для доходів понад 10 мінімальних заробітних плат. Окрім того, новації податкового законодавства внесли зміни у оподаткування заробітних плат, в частині нарахування ПДФО [5]. Так було ліквідовано ЄСВ утримання із доходів найманих пра-

цівників у вигляді заробітної плати та винагороди за цивільно-правовими договорами, який дозволяв зменшити оподаткований дохід фізичної особи [6]. Як бачимо новацій в частині адміністрування ПДФО вдосталь, а тому необхідно їх розглянути та проаналізувати.

ПДФО – це податок, з яким доводиться зустрічатися будь якій фізичній особі при отриманні доходу і суб'єктові господарювання при виплаті доходів фізичній особі. Тому розглянемо основні засади його адміністрування у 2016 р.

Податковим кодексом України (далі – ПКУ) [3] встановлені три категорії платників ПДФО:

1) Фізичні особи – резиденти України, які отримують доходи з джерелом їх походження в Україні, а також іноземні доходи.

2) Фізичні особи – нерезиденти, які отримують доходи з джерелом їх походження в Україні.

3) Податкові агенти.

Для перших двох категорій важливо визначити свій резидентський статус, який впливає на об'єкт оподаткування:

– до резидентів належать фізичні особи, які мають місце проживання в Україні;

– нерезиденти – це фізичні особи, які не є резидентами. Не є платником податків нерезидент, який отримує доходи безпосередньо від здійснення дипломатичної або прирівняної до неї чинним міжнародним договором України діяльності з джерелом їх походження в Україні і має дипломатичні привілеї та імунітет, які встановлені таким договором.

До третьої категорії платників податків (тобто до податкових агентів) належать юридичні особи, само зайняті особи, представництва нерезидента юридичної особи, які зобов'язані: нараховувати, утримувати та сплачувати до бюджету ПДФО з доходу, виплачуваного фізичній особі від імені і за рахунок такої фізичної особи; вести облік з метою оподаткування і подавати звітність до контролюючих, органів. Не належать до податкових агентів нерезиденти або фізичні особи, які не мають статусу суб'єкта господарювання або які не є само зайнятими особами.

Залежно від статусу платника податків існують різні об'єкти оподаткування. Для резидента об'єктом обкладення ПДФО є: загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; доходи з джерелом їх походження в

Україні, остаточно оподатковувані ПДФО при їх нарахуванні (виплаті, наданні); доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Місячний оподатковуваний дохід складається із суми оподатковуваних доходів, нарахованих (виплачених, наданих) протягом такого звітного податкового місяця.

Загальний річний оподатковуваний дохід дорівнює сумі загальних місячних оподатковуваних доходів, іноземних доходів, отриманих протягом такого звітного податкового року, доходів, отриманих підприємцем від підприємницької діяльності, і доходів фізичної особи, яка здійснює незалежну професійну діяльність.

Для нерезидента об'єктом оподаткування ПДФО є: загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід із джерелом його походження в Україні; доходи з джерелом їх походження в Україні, що підлягають остаточному обкладенню ПДФО при їх нарахуванні (виплаті, наданні).

З 1 січня 2016 р. діє одна ставка податку для доходів у вигляді заробітної плати, доходів за договорами цивільно-правового характеру (далі – ЦПД) і деяких пасивних доходів (це стосується дивідендів по акціях і / або інвестиційним сертифікатам, роялті, інвестиційний прибуток від операцій з цінними паперами, деривативами та корпоративними правами, відсотки, виграші, призи, подарунки) – 18%.

Особою, відповідальною за нарахування, утримання і сплату (перерахування) до бюджету ПДФО, є платник податку, у тому числі податковий агент, який виплачує доходи фізичним особам. Податок, утриманий із доходів фізичних осіб, зараховується до бюджету [4].

ПДФО, який сплачується податковим агентом – юридичною особою (його філією, відділенням, іншим відокремленим підрозділом) або представництвом нерезидента – юридичної особи, зараховується до відповідного місцевого бюджету за місцезнаходженням (розташуванням) цього податкового агента в обсягах податку, нарахованого на виплачені фізичній особі доходи.

ПКУ передбачено, що всі платники податків повинні бути зареєстровані або взяті на облік в територіальних органах ДФС України за місцем:

- знаходження юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів;
- розташування (реєстрації) їх підрозділів, рухомого і нерухомого майна, об'єктів оподаткування або об'єктів, які пов'язані з оподаткуванням або через які здійснюється діяльність.

Юридична особа, яка має не уповноважені відокремлені підрозділи, що знаходяться в іншій, ніж така юридична особа, місцевості, повинні стати на неосновний податковий облік як платник окремих видів податків, зокрема ПДФО, за місцем знаходження кожного свого підрозділу. Таким чином, із вищевикладеного виходить, що:

– головне підприємство повинне перебувати на обліку в територіальному органі ДФС України за своїм місцезнаходженням (реєстрацією);

– філії, представництва та інші відокремлені підрозділи, наділені повноваженнями нарахування і сплати ПДФО, повинні бути взяті на облік в органі ДФС за своїм місцезнаходженням;

– головне підприємство, що має не уповноважені підрозділи, повинне встати на облік в органі ДФС за місцезнаходженням таких підрозділів як платник окремого виду податку.

В табл. 1 представлено порядок сплати (перерахування) ПДФО.

Таблиця 1

Зарахування ПДФО залежно від суб'єкта оподаткування

Податковий агент / платник податку	Куди слід перераховувати ПДФО
Юридичні особи	До відповідного місцевого бюджету за місцем свого місцезнаходження (розташування)
Уповноважені підрозділи	До місцевого бюджету за своїм місцезнаходженням
Головне підприємство за не уповноважений підрозділ	ПДФО з доходів працівників не уповноважених відокремлених підрозділів перераховується до місцевого бюджету на відповідні рахунки, відкриті в органах Держказначейства за місцем знаходження такого підрозділу
Підприємці (за себе)	Сплачують суми авансових платежів із ПДФО до бюджету за місцем своєї податкової адреси
Самозайняті особи (за себе)	Фізичні особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, наприклад приватні нотаріуси, адвокати, після проведення остаточного розрахунку ПДФО за звітний податковий рік сплачують суму податкового зобов'язання, указану в поданій ними податковій декларації, до відповідного місцевого бюджету за своєю податковою адресою, тобто за місцем проживання
Підприємці і самозайняті особи, які є податковими агентами	Перераховують ПДФО, утриманий із доходів, що виплачуються своїм найманим працівникам, за місцем своєї реєстрації в органах ДФС України
Нотаріуси	У разі нотаріального посвідчення договорів купівлі-продажу майна резидентами і нерезидентами, посвідчення договорів дарування або видачі свідоцтв про право на спадок нерезидентам сплачують ПДФО за місцем нотаріального посвідчення таких договорів (отримання свідоцтв)

Отже виходячи з даних змін позитивним для громадян, які отримують заробітну плату буде зменшення податкового навантаження, тому що до 2016 р. сплачувалися 15% ПДФО та 3,6% ЄСВ. З 2016 р. стане один ПДФО 18%.

Негативним ж залишиться досвід попередніх років, а саме різні громадяни сплачують податок за однаковою ставкою хоча мають неоднакові доходи, тому ПДФО і далі порушуватиме принцип справедливості оподаткування. Враховуючи ж національну економіку та досвід країн з розвинутою економікою, доцільно було б ввести оподаткування трудових доходів фізичних осіб за прогресивною шкалою.

Для держави (фіскальної служби) загальне зменшення податкового навантаження на оплату праці працівників, хоч і ненабагато але збільшить купівельну спроможність громадян, що позитивно вплине на економіку.

Негативним фактором залишається те, що фактичного зменшення податків з громадян не відбувається. Хоча рухаючись в напрямку інтеграції з Євросоюзом, у країнах якого середнє значення податку з доходів фізичних осіб становить 10%, в Україні доцільно було б запровадити поступове зменшення ставки ПДФО.

За результатами проведеного дослідження в даній статті були розглянуті зміни у частині адміністрування ПДФО у 2016 р., зокрема це стосується таких елементів податку, як ставка та об'єкт оподаткування, порядок та терміни його сплати.

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 р.» від 24.12.2015 №909-VIII.
2. Безверхий К. Облік і звітність розрахунків за податком на доходи фізичних осіб / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – №5. – С. 27–37.
3. Податковий кодекс України 02.12.2010 №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Податок на доходи фізичних осіб в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=947>.
5. Чирва А.А. Облік податку на доходи фізичних осіб: історичний аспект та сьогодення / А.А. Чирва // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 6. – С. 910–914.
6. Чернова О.М. Удосконалення механізму оподаткування доходів фізичних осіб / О.М. Чернова // Облік, аналіз та аудит: еволюція, сучасний стан та перспективи

розвитку: зб. матеріалів Всеукр. студ. наук.-практ. конф., 9 грудня 2014 р. – К.: КНЕУ, 2014. – С. 218–220.

e-mail: esivzoryana@gmail.com

Кухарук-Лесів З.Р., *провідний державний аудитор Управління Західного офісу Держаудитслужби в Тернопільській обл.*

ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЮВИХ ПРОГРАМ

Kukharuk-Lesiv Z.R., *Senior State Auditor of Department of Western Office, the State Audit Office in Ternopil region*

PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF STATE TARGET PROGRAMS

З розвитком ринкових відносин в Україні виникла необхідність у посиленні регулюючого впливу держави на процеси, що відбуваються при реалізації пріоритетних напрямків соціально-економічної політики. Одним із дієвих способів впливу на ці процеси є розроблення ефективних державних цільових програм, що дають змогу чітко визначити переваги, цілі й напрями соціально-економічного розвитку на коротко-, середньо- і довготривалу перспективи, а також конкретні заходи, котрі забезпечують їх досягнення, з визначенням необхідних для цього фінансових, матеріально-технічних, інформаційних та трудових ресурсів.

Проте на сьогоднішній день залишаються нерозв'язаними проблеми формування та впровадження державних цільових програм при реалізації пріоритетів соціально-економічного розвитку держави. Дані проблеми зумовлені відсутністю стратегічної політики у більшості сферах суспільного життя. Це призводить до складності вирішення соціальних завдань і обумовлене високим рівнем нестабільності та невизначеності динаміки розвитку держави. Крім того, через існуючі недоліки у нормативно-правових актах, проблемним залишається питання організації та проведення аудиту ефективності виконання бюджетних програм.

Окремі аспекти зазначених проблем розкрито у працях вітчизняних науковців, таких як: О.І. Барановський, М.Б. Гупаловська, І.К. Дрозд, Н.І. Рубан, В.К. Симоненко, І.Б. Стефанюк, Л.О. Сухарев та інших.